

Katja Mäkkylä ja Miska Simanainen

Perustuloa koskeva julkinen keskustelu ennen perustulokokeilua ja sen aikana

Kirjoittajat

Katja Mäkkylä, FM
Helsingin yliopisto
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Miska Simanainen, tutkija, VTM
Kelan tutkimus
etunimi.sukunimi@kela.fi

© Kirjoittajat ja Kela

www.kela.fi/tutkimus

ISSN 2323-9239

URI <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018061525956>

Helsinki 2018

SISÄLTÖ

Tiivistelmä	4
1 Johdanto	5
2 Tarkasteltavat mediat	5
2.1 Twitter tutkimuskohteena.....	6
2.2 Perinteinen media tutkimuskohteena	7
2.3 Tutkimusaineisto.....	8
3 Yleiskuvaus julkisesta keskustelusta	9
3.1 Kontekstina perustulokeilu	9
3.2 Kansainvälisen keskustelun kiihtyminen	9
3.3 Perustulo suomalaisissa medioissa	10
3.4 Suosituimmat hashtagit	13
4 Keskustelun huippukohdat.....	16
4.1 Twitter-keskustelut.....	17
4.2 Jaetuimmat perustulojutut	19
4.3 Perustulokeskustelun kehukset.....	19
5 Päätelmät.....	21
Lähteet	23
Liitetaulukot	26

TIIVISTELMÄ

Perustuloa on viime vuosina käsitelty suomalaisessa ja kansainvälisessä mediassa aikaisempaa useammin. Perustuloaloitteita on tehty eri maiden vaaleissa, ja Sveitsissä perustulosta järjestettiin jopa kansanäänestys. Eri maissa on myös ryhdytty suunnittelemaan ja toteuttamaan kenttäkokeita erilaisista perustulomalleista.

Suomessa aloitettiin vuoden 2017 alussa kaksivuotinen perustulokokeilu. Julkinen keskustelu perustulosta kasvoi kuitenkin merkittävästi jo vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Keskustelun intensiteetti on pysynyt suurena jatkuen kokeilun ensimmäisen toimeenpanovuoden ajan.

Tässä tutkimuksessa tarkastelimme, miten perustuloa koskeva julkinen keskustelu on kehittynyt ennen kokeilua ja kokeilun aikana. Tutkimusaineistona käytimme hakusanalla *perustulo* rajattua media-aineistoa, joka sisälsi kattavan joukon suomalaisia sanoma- ja aikakauslehtiä, puolue- ja järjestölehtiä, yhteiskunnallisten organisaatioiden verkkosivuja sekä mm. poliitikkojen blogeja. Sosiaalisen median osalta aineistomme sisälsi myös *perustulo*- tai *basic income* -termejä sisältävät tviitit yhteisö- ja mikroblogipalvelu Twitteristä. Ensiksi tilastoimme perustulojuttujen lukumääriä ja eri mediaryhmien osuuksia perustulokirjoittelusta. Sosiaalisen median osalta tilastoimme perustulotviittien lukumääriä ja eri hashtagien käyttöä. Tarkastelimme eri medioita ajallisesti myös rinnakkain. Toiseksi analysoimme laadullisesti perustulojuttujen ja tviittien sisältöä. Tarkastelimme, miten perustulosta keskustellaan, ketkä keskusteluun osallistuvat ja kenen/mistä näkökulmasta keskustelua käydään. Laadullisen analyysin aineisto koostui perustulojutuista, joita oli eniten kommentoitu Twitterissä, ja näiden juttujen jakamisessa käytetyistä tviiteistä.

Tutkimus osoittaa, että perustulon asema julkisen keskustelun teemana on vahvistunut. Perustuloa esitettiin usein vaihtoehdoksi tai vertailukohdaksi, kun pohdittiin sosiaaliturvajärjestelmän uudistamista. Asiantuntijoiden ja aktivistien lisäksi perustulokeskusteluihin osallistui yhä enemmän kansalaisia, ja keskustelun uudeksi ulottuvuudeksi nousi kokeiluun osallistuvien omakohtaiset kokemukset. Suomalainen keskustelu perustulosta keskittyi työllisyysvaikutuksiin ja oli näin ollen näkökulmiltaan ja tavoitteiltaan suppeampaa kuin kansainvälinen keskustelu aiheesta. Toisaalta keskustelun fokus vastasi niitä kysymyksiä, joihin Suomen perustulokokeilulla etsitään vastauksia. Tämä voi luoda paremmat edellytykset sille, että kokeilun tuottama tutkimustieto palvelee poliittista päätöksentekoa ja julkisen mielipiteen muodostumista.

Avainsanat: etuudet, sosiaaliturva, perusturva, perustulo, kansalaispalkka, julkinen keskustelu, media, sanomalehdet, aikakauslehdet, ammattilehdet, sosiaalinen media, blogit, Twitter

1 JOHDANTO

Viime vuosina maailmalla on käyty aktiivista keskustelua perustulosta (*basic income*). Perustulosta on tehty aloitteita presidentinvaaleissa Ranskassa ja Etelä-Koreassa, järjestetty kansanäänestys Sveitsissä sekä suunniteltu ja käynnistetty määräaikaisia kokeiluja useissa eri maissa (esim. Kanada, Kenia, Hollanti, Suomi, Ranska, Yhdysvallat, Etelä-Korea).

Suomessa perustulosta ja erilaisista perustulomalleista on keskusteltu kuitenkin useiden vuosikymmenten ajan (ks. lisää esim. Lahtinen 1992; Ilkkala 2007). Johanna Perkiö on kartoittanut suomalaista perustulokeskustelua ja perustulon toteuttamiseksi esitettyjä malleja 1980-luvulta lähtien. Perkiön mukaan keskustelu perustulosta on ollut aaltoilevaa: se on välillä voimistunut, välillä laantunut. Perustulon luonne ja sen tarjoamat mahdollisuudet on ymmärretty eri tavoin eri aikoina. Keskustelun kannalta olennaisinta on ollut se, mikä taho perustulon puolesta on kulloinkin puhunut. (Perkiö 2016.)

Vuonna 2017 Suomessa aloitettiin perustulokokeilu. Tätä edelsivät vaalikeskustelut, hallitusneuvottelut sekä hallituksen tilaama tutkijoiden selvitys siitä, miten perustuloa voitaisiin Suomessa kokeilla.

Suomen perustulokokeilua on sen suunnitteluvaiheesta lähtien leimannut suuri kansallinen ja kansainvälinen julkisuus (ks. esim. Mäkkylä 2017). Arkihavaintojen perusteella perustulosta kirjoitetaan paljon ja jatkuvasti. Kenties kokeilu on nostanut perustulon käsitteenä vahvemmin yleiseen tietoisuuteen. Tai ehkäpä perustulosta käyvät keskustelua nyt myös muutkin kuin vain aiheeseen perehtyneet asiantuntijat. Kokeilun aikainen julkinen keskustelu myös luo odotukset ja perustan, jota vasten suuri yleisö arvioi kokeilun tuloksia.

Tässä työpaperissa esittelemme keskeisiä havaintojamme kokeilua edeltäneestä ja kokeilun aikaisesta suomalaisesta ja kansainvälisestä julkisesta keskustelusta. Tavoitteenamme on kuvata perustulosta ja kokeilusta käytyä julkista keskustelua, sen luonnetta sekä keskustelussa mahdollisesti tapahtuneita muutoksia. Kysymme, onko keskusteluintensiteetissä tapahtunut muutoksia, minkälaista keskustelua on sisällöltään, ketkä keskusteluun osallistuvat ja minkälaista ylipäätään on perustulokeskustelun dynamiikka. Tutkimus tarjoaa tietoa erityisesti suomalaisen perustulokeskustelun luonteesta aikana, jolloin maassa järjestetään ainutlaatuinen yhteiskuntakokeilu perustulosta.¹

2 TARKASTELTAVAT MEDIAT

Media-analyysimme kohteena ovat perustuloihaiset kirjoitukset suomalaisissa sanoma- ja aikakauslehdissä, puolue- ja järjestölehdissä ja yhteiskunnallisten organisaatioiden verkkosivuilla. Sosiaalisen median osalta aineistomme sisältää perustuloihaisia poliitikkojen blogeja sekä keskustelua Twitterissä. Vaihtoehtoisista sosiaalisista medioista valitsimme tarkastelun

---

¹ Haluamme kiittää Milla Ikosta, Olli Kangasta, Karoliina Koskenvuota ja Simo Raittilaa arvokkaista kommentteista työpaperin käsikirjoitusvaiheessa.

kohteeksi yhteisö- ja mikroblogipalvelu Twitterin, koska siellä tapahtuva toiminta on pääasiassa julkista (vrt. Facebook). Laaja mediaseuranta-aineistomme käsittää noin 2 500 eri mediaa Suomessa ja koko kansainvälisen Twitterin². Tarkastelemme eri medioita pääasiallisesti rinnakkain, sillä nykyisessä niin kutsutussa hybridissä mediaympäristössä (Chadwick 2013) ne kietoutuvat monilta osin yhteen muodostaen vuorovaikutteisen kokonaisuuden.

2.1 Twitter tutkimuskohteena

Mediakartoituksesta saatujen havaintojen merkityksen ymmärtämiseksi tulee kiinnittää erityistä huomiota tarkasteltujen medioiden erityispiirteisiin ja toisaalta kattavuuteen media- ja julkisen keskustelun kentässä. Suomessa Twitterin käyttäjiä on verrattain vähän, eikä aivan täsmällistä käyttäjälukua ole saatavilla.

Puhelinoperaattori DNA:n vuonna 2017 toteuttaman somebarometrin mukaan 15–74-vuotiaista suomalaisista 35 % käytti Twitteriä vuonna 2017³. Barometristä käy kuitenkin ilmi, että päivittäin tai useamman kerran viikossa Twitteriä käyttää vain noin 10 % kaikista 15–74-vuotiaista suomalaisista. Toni Nummelan ylläpitämän Suomi-Twitter-laskurin mukaan käyttäjiä on noin 520 000 ja heistäkin aktiivisia vain noin kymmenesosa.⁴ Myös Suomi-Twitterin vaikuttajia on listattu. Nämä ovat ennen kaikkea poliitikkoja, toimittajia ja eri alojen asiantuntijoita. Vaikuttajien joukkoon mahtuu myös eri mediatulojen ja julkishallinnollisten toimijoiden omia Twitter-profiileja⁵. Suomessa aktiivisimmat käyttäjät ovat siis niitä, joilla muutenkin on julkisessa keskustelussa sananvaltaa.

Twitter-viestintää kartoittaneet tutkijat ovatkin esittäneet, että merkittävää ei ole niinkään käyttäjien määrä vaan nimenomaan se, keitä käyttäjät ovat. Twitteriä onkin luonnehdittu eliitin mediaksi. Yhteiskunnallisesti merkittävän Twitteristä tekee se, että Twitter on avoin palvelu, jossa tapahtuva viestintä on julkista ja jossa suora vuorovaikutus on mahdollista myös itselle tuntemattomien henkilöiden kanssa. (Isotalus ym. 2018.)

Politiikan ja viestinnän tutkimuksessa on alettu viime vuosina tutkia yhä enemmän Twitteriä. Twitter on tarjonnut yhä kasvavalle joukolle tutkijoita dataa, jonka avulla he voivat tutkia poliittisia ilmiöitä, asenteita ja julkista mielipidettä (Jungherr 2015). Useat tutkimukset ovat keskittyneet selvittämään politiikan ja viestinnän ilmiöitä vaalien alla. Myös Suomessa eduskuntavaalien yhteydessä keväällä 2015 toteutettiin tutkimushanke Digivaalit 2015, joka kartoitti Twitterin käyttöä poliittisen viestinnän areenana. Tutkimushankkeessa selvitettiin, ketkä eduskuntavaaliehdokkaista käyttivät Twitteriä, mistä aiheista keskustelua vaalien yhteydessä käytiin ja millainen keskustelun rakenne oli. (Marttila ym. 2016.)

Seuraavaksi kuvaamme lyhyesti sitä, millainen media-alusta Twitter käytännössä on ja minkälaisia mahdollisuuksia vuorovaikutukseen se käyttäjilleen tarjoaa.

---

2 Aineiston tarkempi esittely, ks. luku 2.3.

3 Ks. https://corporate.dna.fi/documents/94506/930199/DNA+Digitutkimus+2017_raportti+medialle_somebarometri.pdf/c903996e-d8c4-39dd-8ecd-75c5e50ee485 (haettu 5.2.2018).

4 Ks. <http://www.toninummeela.com/suomi-twitter/> (haettu 24.2.2018).

5 Ks. <http://www.pypppe.fi/blog/2018/01/suomi-twitter-vuonna-2017/?view=vaikuttajat> (haettu 5.2.2018).

Twitter on yhteisö- ja mikroblogipalvelu, joka mahdollistaa käyttäjilleen 280 merkin pituisten viestien julkaisemisen omassa henkilökohtaisessa profiilissaan⁶. Palvelun avulla käyttäjät voivat seurata muita Twitterin käyttäjiä ja saada vastaavasti muista käyttäjistä seuraajia itselleen. Käyttäjän uutisvirta koostuu niiden henkilöiden tviiteistä, joita hän seuraa. (Jungherr 2015.)

Twitterin käyttöön liittyy useita eri konventioita, joiden avulla keskustelu ja vuorovaikutus Twitterissä tapahtuu. Toisen käyttäjän tviittiä voi kommentoida käyttämällä vastaustoimintoa (*reply*). Mainitakseen toisen käyttäjän tviitissään voi käyttää mainintatoimintoa (*mention*). Muiden käyttäjien julkaisemia tviittejä voi myös jakaa eli tviitata uudelleen (*RT verbatim*). Halutessaan uudelleen tviitattuun tviittiin voi lisätä oman kommentin (*RT modified*). Twitter mahdollistaa myös kuvien ja linkkien jakamisen: käyttäjä voi jakaa esimerkiksi verkossa julkaistun perinteisen uutismedian artikkelin omassa Twitter-profiilissaan. (Jungherr 2015.)

Verrattain paljon tutkittu Twitterin toiminto on ns. aihe tunniste eli *hashtag*.⁷ Hashtagia symboloi #-merkki. Hashtag mahdollistaa käyttäjien keskinäisen vuorovaikutuksen tietyn teeman ympärillä. Lisäämällä tviittiinsä tietyn hashtagin käyttäjä liittää tviittinsä osaksi muiden samalla hashtagilla merkittyjen tviittien virtaa. Hashtageja voisikin kuvailla areenoiksi, joilla käydään keskustelua tietyn aiheen ympärillä. Kun yhä useampi käyttäjä tviittaa tietyllä hashtagilla, hashtagin suosio kasvaa. Edelleen Twitter on kehittänyt ominaisuuden, joka tarjoaa käyttäjille suosituimpia hashtageja (*trending hashtags*) automaattisesti. (Jungherr 2015.)

2.2 Perinteinen media tutkimuskohteena

Perinteisellä mediallyä tarkoitamme tässä tutkimuksessa löyhästi joukkoviestimiä, joiden sisällöt ovat ammattimaisesti tuotettuja. Sitä edustavat esimerkiksi sanoma- ja aikakauslehdet. Aineistomme sisältää myös esimerkiksi eri organisaatioiden ja julkishallinnollisten toimijoiden verkkosivuja. Nämä ovat ammattimaisesti tai ammatillisiin tarkoituksiin tuotettuja, ja niissä viestintä suuntautuu yhdeltä monelle, mutta ne eivät välttämättä noudata journalistista toimitusprosessia. Emme sisällytä näitä perinteisen median luokkaan vaan käsittelemme niitä omina erityisinä medioinaan.

Medialogiikan käsitteen kehittäneet Altheide ja Snow (1979) viittasivat termillä alun perin niihin toimintatapoihin, prosesseihin ja muotoihin, jotka ohjaavat mediasisältöjen tuottamista. Jokaisella mediamuodolla on sille ominainen logiikka. Perinteisten medioiden (joukkoviestinnän) logiikkaa on viime vuosina tutkittu vertaamalla sitä Twitterin tai muiden sosiaalisten medioiden logiikkaan (esim. Dijck ja Poell 2013; Matikainen ja Villi 2018). Siinä missä joukkoviestinnän logiikkaa ohjaa ammattimaisuus sisältöjen tuottamisessa, kilpailu esimerkiksi resursseista ja yleisöstä sekä yksisuuntaisuus sisältöjen jakelussa ja suhteessa yleisöön, sosiaalisen median logiikkaa leimaavat ohjelmoitavuus, jolla viitataan esimerkiksi sosiaalista mediaa ohjaaviin algoritmeihin, suosio, joka ilmenee sisältöjen jakamisena ja arvottamisena (”tykkääminen”) yleisön kesken, yhdistävyys eli käyttäjien mahdollisuus rakentaa yhteyksiä ja verkostoja

⁶ Aiemmin merkkimäärä oli 140 merkkiä, mutta se kaksinkertaistettiin vuoden 2017 loppupuolella.

⁷ Tässä tutkimuksessa käytämme englanninkielistä termiä *hashtag*, sillä se on vakiintunut osaksi suomen kieltä eikä termiä aihe tunniste juurikaan käytetä sosiaalisesta mediasta puhuttaessa.

muiden mediapalvelun käyttäjien kesken, sekä datafikaatio, jolla viitataan siihen, että sosiaalisen median sisällöt ja käyttö tuottavat runsaasti uudenlaista dataa, jota voidaan analysoida ja myös hyödyntää palvelujen toiminnassa. Koska sosiaalisen median logiikka vaikuttaa yhä enenevässä määrin joukkoviestinnän logiikkaan, ei näitä voi täysin erottaa toisistaan. (Dijck ja Poell 2013; Matikainen ja Villi 2018).

Perinteisten medioiden valtaa on kuvattu portinvartijateorian kautta. Teorian mukaan perinteinen media päättää aiheet, joista se yleisölleen uutisoi (Shoemaker ja Vos 2009). Näin sillä on valtaa luoda agenda eli päättää aiheet, joista julkisuudessa keskustellaan (McCombs ja Shaw 1993).

Perinteinen media noudattaa myös tiettyä logiikkaa uutisoidessaan poliittisista tapahtumista ja prosesseista. Tämän logiikan mukaisesti uutisoinnissa korostuvat politiikan henkilöityminen, poliittisen kilpailun kuvailu, esittäminen ja dramatisointi sekä kielteisyys. Usein uutisoinnissa myös seurataan politiikan johtohahmoja, puoluekokouksia sekä mediatapahtumia. (Jungherr 2014.)

2.3 Tutkimusaineisto

Käyttämämme Twitter-aineisto on koottu tutkimustarkoitukseen räätälöidyllä Python-skriptillä, joka hyödyntää Twitterin tarjoamaa virallista hakukäyttöliittymää. Skriptillä on poimittu kaikki tviitit, jotka osuvat annetulle hakujaksolle ja sisältävät hakufraasin *perustulo* (kansainvälisen tviittiaineiston tapauksessa *basic income*)⁸. Haku on tehty aikarajauksella 1.1.2014–31.12.2017 ellei toisin mainita⁹. Aineisto sisältää siis kaikki tviitit, joissa on mainittu termi *perustulo* joko sellaisenaan tai osana yhdyssanaa tai hashtagia. Raportissa esitetyissä kuviossa tilastoidaan kuitenkin vain alkuperäisiä tviittejä (ei uudelleentviittauksia), ellei toisin mainita. Näin pyrimme rajaamaan tarkastelun puheenvuoroihin, joissa keskustelijat ovat aidosti tuottaneet keskusteluun uutta sisältöä tviitillään.

Perinteisen median tarkastelussa käytämme laajaa viiteaineistoa, jonka on koonnut mediaseurantaan erikoistunut yritys M-Brain. Aineisto koostuu jutuista, joissa on mainittu sana *perustulo*. Aineisto kattaa suuren joukon paikallisia ja valtakunnallisia sanomalehtiä, aikakauslehtiä ja yleisölehtiä sekä ammatti- ja järjestölehtiä. Aineisto on kerätty ajalta 1.3.2015–30.9.2017.

Perinteisen median juttujen lisäksi aineistossamme on eri julkishallinnollisten toimijoiden omilla verkkosivuillaan julkaisemia *perustulo*-aiheisia tiedotteita, uutisia ja blogitekstejä sekä poliitikkojen omia blogikirjoituksia. Myös nämä täydentävät aineistot on kerätty ajalta 1.3.2015–30.9.2017¹⁰. Perinteisen median ja täydentävien medioiden seuranta-aineisto koostuu noin 10 000 jutusta.

⁸ Perustulosta käydään runsaasti julkista keskustelua eri puolilla maailmaa, erityisesti esimerkiksi Saksassa. Basic income -fraasi rajaa aineiston englanninkielisiin sisältöihin. Tämän vuoksi tutkimus rajoittuu vain osaan kansainvälisestä Twitter-keskustelusta.

⁹ Kiinnostuksemme kohteena on aika ennen ja jälkeen perustulokokeilujen valmistelutöiden alkamista ja kansainvälisten aloitteiden ilmentymistä. Nämä perustulokeskustelun kannalta keskeiset tapahtumat osuvat pääasiassa vuosille 2015–2017.

¹⁰ Perinteisen median aineiston ajallinen vertailukelpoisuus voitiin taata vain mainitulle ajanjaksolle.

Asiasanalla rajaamalla aineistoon tulee luonnollisesti mukaan myös aiheeseen liittymättömiä osumia. Esimerkiksi perustulorajauksella mukaan tulevat jutut, joissa käytetään termiä perustuloinen (puhekielinen viittaus henkilöön, jolla on tyypilliset tulot) tai perustulos (käytetään tyypillisesti urheilusta uutisoivissa teksteissä). Yksinkertaisen satunnaisotoksen tarkastelun perusteella noin viisi prosenttia kaikista perinteisen median jutuista koski jotain muuta aihetta kuin perustuloa.

3 YLEISKUVAUS JULKISESTA KESKUSTELUSTA

3.1 Kontekstina perustulokokeilu

Suomessa keväällä 2015 järjestetyissä eduskuntavaaleissa perustulo oli yksi vaalikeskustelu-teema. Esimerkiksi Ylen vaalikone sisälsi kysymyksen aiheesta. Vaalikoneeseen vastanneista 1 642 ehdokkaasta 65,6 % kertoi tuolloin kannattavansa sosiaaliturvan vähimmäistason korvaamista perustulolla. Perustulon kannattajiin lukeutui eniten vihreiden, vasemmistoliiton ja keskustan ehdokkaita¹¹. Keskusta nousi vaaleissa hallituspuolueeksi, ja hallitusohjelmaan tehtiin kirjaus, jonka mukaan hallituskaudella tultaisiin kokeilemaan perustuloa.

Kelan johtama tutkimusryhmä voitti hallituksen järjestämän hankekilpailun ja aloitti syksyllä 2015 perustulokokeilua koskevan esiselvityksen valmistelun. Esiselvitys julkaistiin maaliskuussa 2016. Perustulokokeilun toteuttamista varten oli säädettävä laki, jonka valmistelu alkoi kesällä 2016. Laki perustulokokeilusta lähetettiin lausuntokierrokselle elokuussa.

Kokeilun kohdejoukoksi määräytyi laissa 25–58-vuotiaat työttömyysturvaa tai peruspäivärahaa marraskuussa 2016 saaneet henkilöt. Joulukuussa kokeiluun valittiin 2 000 osallistujaa valtakunnallisella satunnaisotannalla. Kokeilun osallistujille lähetettiin tieto valituksesta ennen vuoden vaihdetta, ja tammikuun 9. päivänä vuonna 2017 heille maksettiin ensimmäiset perustuloerät.

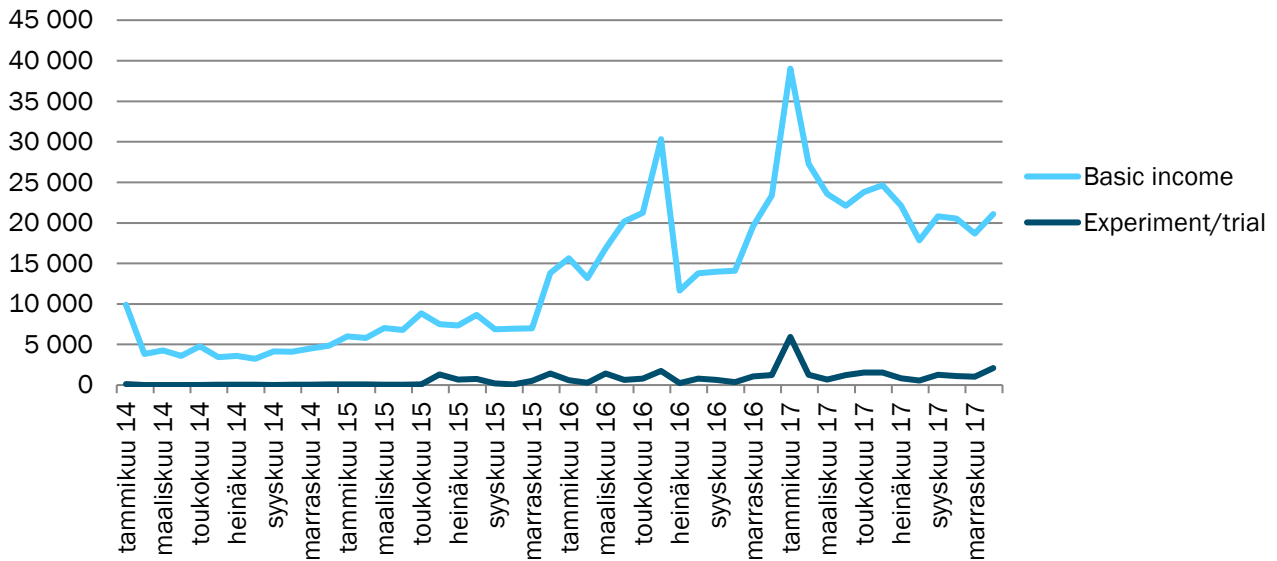
3.2 Kansainvälisen keskustelun kiihtyminen

Tarkasteltaessa mikroblogin palvelu Twitterin *basic income* -aiheisia tviittejä vuoden 2014 alusta vuoden 2017 loppuun nähdään kuukausittaisessa tviittien määrässä selkeä muutos (kuvio 1, s. 10). Vuoden 2015 loppupuolella perustuloaiheisten tviittien määrä lähti huimaan kasvuun samaan aikaan, kun kokeiluaiheisten (*experiment/trial*) perustulotviittien määrä kasvoi merkittävästi. Onkin mielenkiintoista pohtia, missä määrin Suomen ja muiden maiden kokeilut ovat vaikuttaneet perustuloa käsittelevien keskustelujen intensiteetin kasvuun, ajoittaisiin keskustelupiikkeihin sekä aikaisempaa suuremman intensiteetin säilymiseen kansainvälisessä mediajulkisuudessa.

---

11 Ks. <https://yle.fi/uutiset/3-7859678> (haettu 5.2.2018).

Kuvio 1. Perustuloihteisten tviittien lukumäärä kansainvälisessä aineistossa kalenterikuukausittain (asiasana *basic income*).¹²

Oletettavasti keskustelun voimistumista selittävät kuitenkin myös muut perustulosta tehdyt aloitteet. Vuonna 2016 perustulo oli vaaliteemana esimerkiksi presidentinvaaleissa Ranskassa ja Etelä-Koreassa, ja Sveitsissä perustulosta järjestettiin jopa kansanäänestys. Mikä ikinä intensiteetin kasvua selittääkään, näyttää siltä, että vuonna 2017 perustuloon viitataan aikaisempaa huomattavasti useammin kansainvälisessä julkisessa keskustelussa. Toiset tutkijat ovatkin tulkinneet, että perustulo olisi viime vuosina vakiinnuttanut asemansa sosiaaliturvan uudistamisen vaihtoehtojen joukossa globaalisti (De Wispelaere ja Stirton 2017).

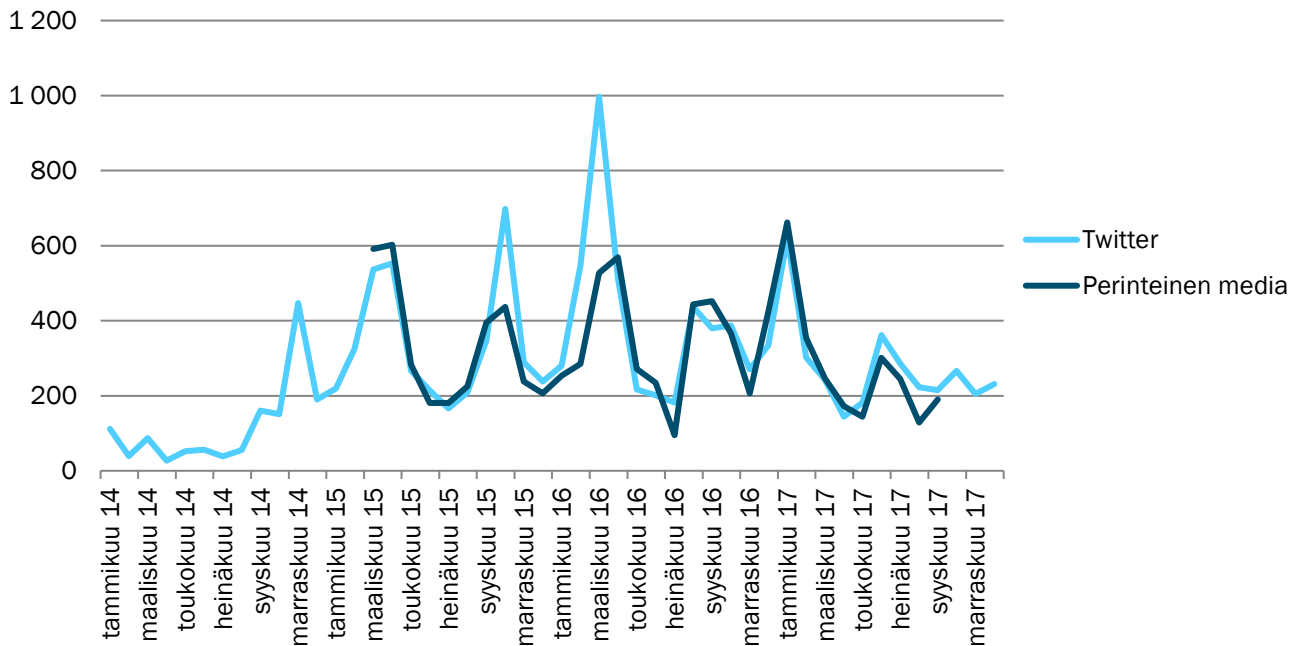
3.3 Perustulo suomalaisissa medioissa

Kuviossa 2 (s. 11) on esitetty sekä perustulojuttujen että perustulotviittien lukumäärät koko tarkastelujaksolta. Kuvioista havaitaan, että julkaistujen juttujen ja tviittien trendit ovat lähes poikkeuksetta samansuuntaiset.

Kuvion perusteella keskustelu perustulosta on voimistunut vuoden 2015 alusta alkaen. Kotimainen keskustelu oli huipussaan vuoden 2016 keväällä, jolloin Kelan johtama tutkimusryhmä julkaisi esiselvityksen perustulokokeilusta. Toinen selkeä huippu havaitaan vuoden 2017 alussa, jolloin perustulokokeilu alkoi Suomessa. Tämän jälkeen keskustelun intensiteetti näyttää pysyneen vuotta 2015 edeltänyttä tasoa suurempana, mutta yksittäiset piikit eivät enää tarkastelujaksolla yllä edellä mainittujen kokeilun suunnittelun ja toteutuksen keskeisten vaiheiden tasolle.

¹² Lisäksi kuviossa on eroteltu eri värillä ne perustuloihteiset tviitit, joissa mainitaan myös termi *experiment* tai *trial*.

Kuvio 2. Perustuloihteisten juttujen ja twiittien lukumäärä suomalaisessa aineistossa kalenterikuukausittain (asiakana *perustulo*).

Taulukossa 1 on esitetty perustulojuttujen lukumäärät mediaryhmittäin ja suhteutettuna medioiden lukumäärään. Aineisto koostuu pääasiassa perinteisistä uutismedioista, puoluelehdistä, etujärjestöjen lehdistä sekä aikakaus- ja yleisölehdistä, mutta joukossa on myös muiden toimijoiden, kuten puolueiden ja julkishallinnollisten toimijoiden verkkosivuillaan julkaisemia sisältöjä. Taulukosta nähdään, että keskeisiä julkaisuareenoita perustulolle ovat uutismedioiden lisäksi puolueiden ja etujärjestöjen lehdet.

Taulukko 1. Mediat ja perustuloihteiset julkaisut mediaryhmittäin suomalaisessa aineistossa.

	Mediat	Julkaisut	Julkaisut per media
Uutismediat	224	7 557	33,7
Puoluelehdet	17	980	57,6
Etujärjestöjen lehdet	77	484	6,3
Aikakaus- ja yleisölehdet	41	211	5,1
Puolueiden verkkosivut ja poliitikkojen blogit	31	147	4,7
Julkishallinnon verkkosivut ja blogit	24	145	6,0
Etujärjestöjen verkkosivut	38	109	2,9
Muut mediat	19	81	4,3
Tutkimuslaitosten verkkosivut	16	43	2,7
Muiden yhteisöjen verkkosivut	9	13	1,4
Asiakas- ja henkilöstölehdet	3	6	2,0
Yhteensä	515	9 776	19,0

Erillisten aineistojemme osumat oli mahdollista yhdistää, mikäli tviittaaja oli viitannut perustuloaiheiseen juttuun URL-linkin avulla. Näin tuli mahdolliseksi tarkastella sitä, missä määrin eri mediaryhmien perustulojutut näkyvät perustuloaiheisissa Twitter-keskusteluissa (= tviitit, joissa on mainittu termi perustulo). Puolueiden verkkosivut, aikakaus- ja yleisölehdet sekä erityisesti julkishallinnon verkkosivut erottuvat korkeamman tviittausasteen perusteella merkittävästi muista mediaryhmistä (taulukko 2). Näillä areenoilla julkaistuja perustulojuttuja epäilemättä luetaan ja kommentoidaan runsaasti, mutta lisäksi korkeaa tviittausastetta selittänee medioiden oma aktiivisuus juttujensa jakamisessa.

Taulukko 2. Perustuloaiheiset verkkojulkaisut ja verkkojulkaisujen tviittaukset mediaryhmittäin suomalaisessa aineistossa.

	Verkkojulkaisut	Tviitit verkkojulkaisuista	Tviitit per verkkojulkaisu
Uutismediat	3 523	666	0,09
Puoluelehdet	671	124	0,13
Etujärjestöjen lehdet	292	56	0,12
Aikakaus- ja yleisölehdet	103	54	0,26
Puolueiden verkkosivut ja poliitikkojen blogit	147	30	0,20
Julkishallinnon verkkosivut ja blogit	144	65	0,45
Etujärjestöjen verkkosivut	103	12	0,11
Muut mediat	81	9	0,11
Tutkimuslaitosten verkkosivut	43	3	0,07
Muiden yhteisöjen verkkosivut	9	0	0,00
Asiakas- ja henkilöstölehdet	2	0	0,00
Yhteensä	5 118	1 026	0,10

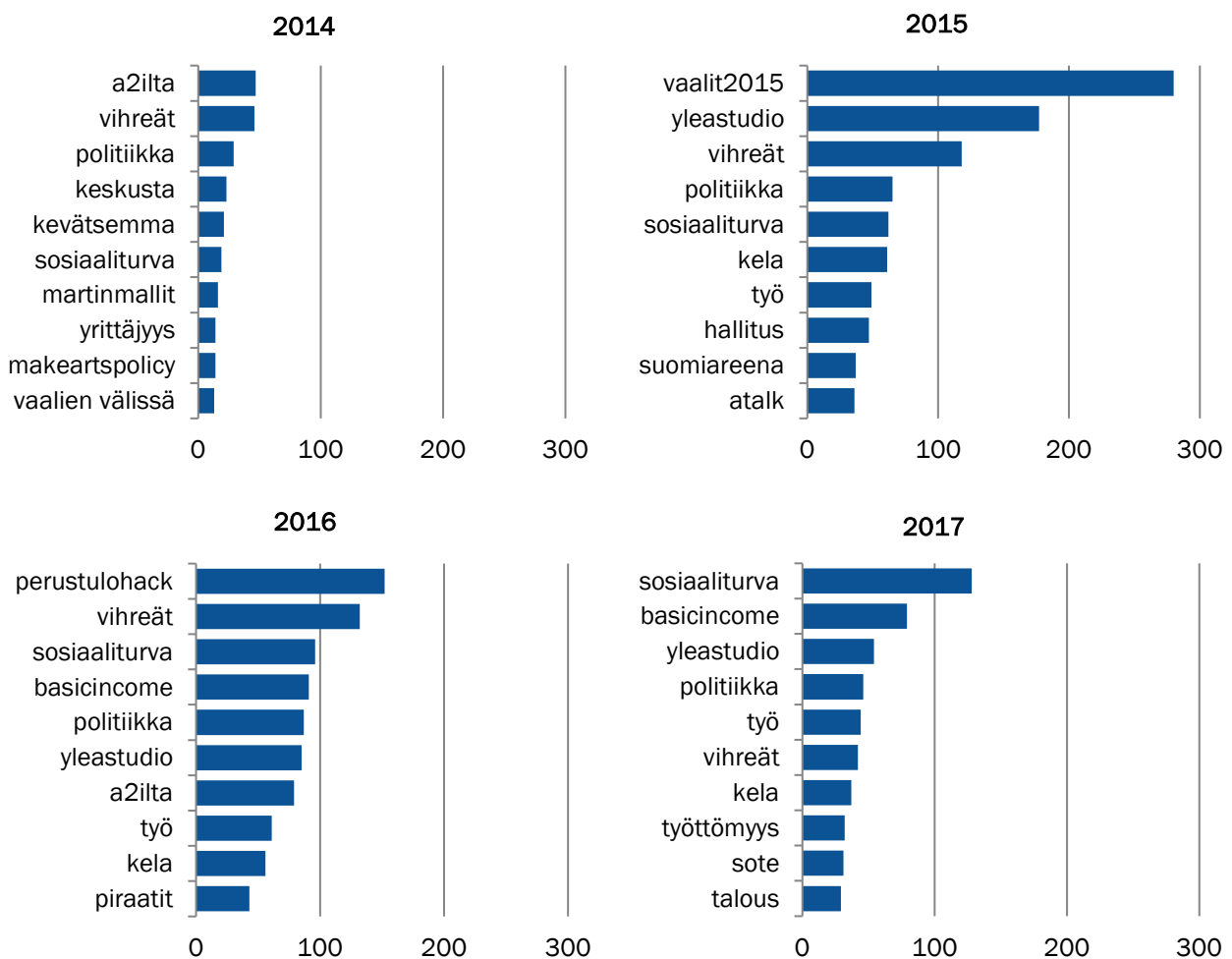
Kokosimme satunnaisotoksen perinteisen median verkkojulkaisuista ja tarkastelimme, millä tavalla perustulosta ja kokeilusta on kirjoitettu. Perustuloa koskevista jutuista hieman yli puolet käsitteli perustuloa yleisesti, kun taas loput viittasivat myös perustulokokeiluun. Noin kahdessa kolmasosassa perustuloa yleisesti käsittelevistä jutuista perustulo oli mukana pelkkänä mainintana. Perustuloon viitattiin usein sivulauseessa tai esimerkiksi osana luetteloa poliittisista toimenpiteistä. Esimerkiksi henkilöjutuissa haastateltava saattoi kertoa monen muun kannattamansa tai edistämänsä asian ohella kannattavansa myös perustuloa.

Perustulokokeilua käsittelevistä jutuista noin yksi kolmasosa käsitteli aihetta vain maininnan tasolla. Perustulokokeilusta kirjoitettiin siten enemmän kokonaisia aiheeseen keskittyviä juttuja kuin perustulosta. Osittain jutut olivat tosin luonteeltaan pelkästään tiedotusluonteisia selostuksia esimerkiksi siitä, millaiseksi kokeilu oli muotoutumassa tai minkälainen kohderyhmä kokeiluun lopulta valikoitui.

3.4 Suosituimmat hashtagit

Sosiaalisen median osalta käytössämme olivat alkuperäiset tekstilähteet eli tviitit¹³. Suosituimpien hashtagien avulla voidaan tarkastella muutoksia, joita on tapahtunut aiheissa, joiden yhteydessä perustulosta tviitataan¹⁴. Kuviossa 3 on esitetty suomenkielisten perustuloiheisten tviittien yhteydessä esiintyneet hashtagit vuosina 2014–2017. Hashtagit #perustulo ja #perustulokokeilu on jätetty pois kuvista, sillä tavoitteenamme on tarkastella teemoja, joihin perustulo- tai perustulokokeilukeskustelut assosioituvat.

Kuvio 3. Suosituimmat hashtagit suomalaisen aineiston perustuloiheisissa tviiteissä, pl. #perustulo ja #perustulokokeilu.

¹³ Jatkossa esitellyt tarkastelut perustuvat suomenkieliseen tviittiaineistoon, joka kattaa ajanjakson 1.1.2014–8.11.2017, ja kansainväliseen tviittiaineistoon, joka kattaa ajanjakson 1.1.2014–30.11.2017.

¹⁴ Hashtagit ovat yleinen tutkimuskohde Twitter-tutkimuksessa, kun pyritään luomaan kuvausta keskusteluteemoista. Lähestymistapaan liittyy kuitenkin rajoitteita. Käyttäjät eivät käytä hashtagia ainoastaan tekstin sisällölliseen assosiointiin, vaan myös oman viestin näkyville tuomiseen. Hashtageja voidaankin kuvata Twitter-verkoston keskusteluareenoiksi. Toinen rajoite liittyy siihen, että sisällöllistä assosiointia tehdään myös ilman hashtagia. Tekstiaineiston perusteella tehtävä määrällinen sisällön luokittelu edellyttäisi kuitenkin käytännössä kehittyneempiä menetelmiä tekstidatan luokitteluun ja kielen ominaispiirteiden (esim. taivutusmuodot) hallintaan kuin mitä tässä selvityksessä on ollut mahdollista hyödyntää.

Vuonna 2014 perustulokeskustelua käytiin lähinnä #perustulo-hashtagilla (ks. liitetaulukko 1), vuonna 2015 keskustelu painottui tämän lisäksi hashtageihin #vaalit, #yleastudio ja #vihreät. Vuonna 2016 aktiivisin keskustelu jakaantui aikaisempaa useammalle hashtagille: #perustulohack, #vihreät, #sosiaaliturva, #basicincome, #yleastudio, #politiikka ja #a2ilta. Vuonna 2017 keskustelu keskittyi jälleen harvempien hashtagien ympärille. Kaikkein suosituin hashtag oli #sosiaaliturva ja toisena oli englanninkielinen #basicincome, joka oli ilmestynyt kymmenen suosituimman hashtagin joukkoon jo edellisenä vuonna 2016.¹⁵

Hashtag #perustulokokeilu on ilmestynyt ensimmäisen kerran suosituimpien hashtagien joukkoon (perustulotviiteissä) vuonna 2015 ja kasvattanut huomattavasti suosiotaan vuoden 2016 aikana, jolloin kokeilua suunniteltiin. Edelleen vuonna 2017 se on ollut kaikkein suosituin hashtag, mutta ei enää yltänyt yhtä useisiin tviittauskertoihin kuin edellisenä vuonna. (Ks. liitetaulukko 1.)

Kaikkein suosituimpien hashtagien joukosta löytyy jokaisena tarkastelun kohteena olevana vuonna hashtagit #yleastudio sekä #a2ilta, jotka viittaavat Yleisradion ajankohtaisohjelmiin. Ylen ajankohtaisohjelmia voi kommentoida lähetyksien aikana ohjelmien omilla hashtagilla. Osa katsojista seuraa suoria lähetyksiä kahdelta eri näytöltä: television näytöltä katsotaan suoraa lähetystä ja tietokoneen tai mobiililaitteen näytöltä seurataan sosiaalisessa mediassa lähetyksestä käytyä keskustelua (Isotalus 2017). Keskusteluun on mahdollista osallistua ohjelman omalla hashtagilla.

Edellä kuvattua ilmiötä kutsutaan kaksoisseuraamiseksi (*dual screening, second screening*), mutta sitä voidaan Twitterin käytön yhteydessä kutsua myös live-tviittaamiseksi. Kaksoisseurantaa ja live-tviittaamista on aiemmin tutkittu erityisesti television vaaliväittelyiden yhteydessä (Isotalus ja Paatelainen 2018). Hashtagien analysointi osoittaa, että Suomen kaltaisessa volyymiltaan verrattain pienessä mediakentässä yksittäisillä ajankohtaisohjelmilla on merkittävä sosiaaliseen mediaan kohdistuva mobilisointivaikutus, ja että näiden ohjelmien yhteydessä käydyt keskustelut kattavat suurimman osan politiikka-aiheista tuotetuista tviiteistä vuositason tasolla.

Vuoden 2016 ja 2017 aikana perustulosta on Twitterissä alettu keskustella yhä lisääntyvästi hashtagien #automaatio ja #robotisaatio yhteydessä (liitetaulukko 1). Keskustelu perustulosta automaation ja robotisaation kehityksessä voi olla osittain seurausta siitä, että kansainvälinen perustulokeskustelu on alkanut näkyä suomalaisessa sosiaalisen median kentässä. Kansainvälistä aineistoa eli suosituimpia *basic income* -aiheisia tviittejä tarkasteltaessa (liitetaulukko 2) havaitaan, että #automation on noussut suosituimpien hashtagien listalle vuonna 2016 ja tullut vielä suosituimmaksi vuonna 2017.

Kansainvälisessä aineistossa suosituimpien hashtagien kärkijoukosta löytyy jokaiselta tarkastelun kohteena olleelta vuodelta hashtag #poverty. Vuosien 2014 ja 2015 suosituimmat hashtagit viittaavat nekin teemoihin, jotka korostavat köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämistä. Kansainvälinen keskustelu korostaa usein juuri näitä teemoja, ja monissa maailmalla käynnissä

---

¹⁵ Hashtagien järjestäminen käyttäjämäärien mukaan tuottaa lähes samanlaisen lopputuloksen (järjestys ja jakauman muoto) kuin järjestäminen tviittauskertojen mukaan.

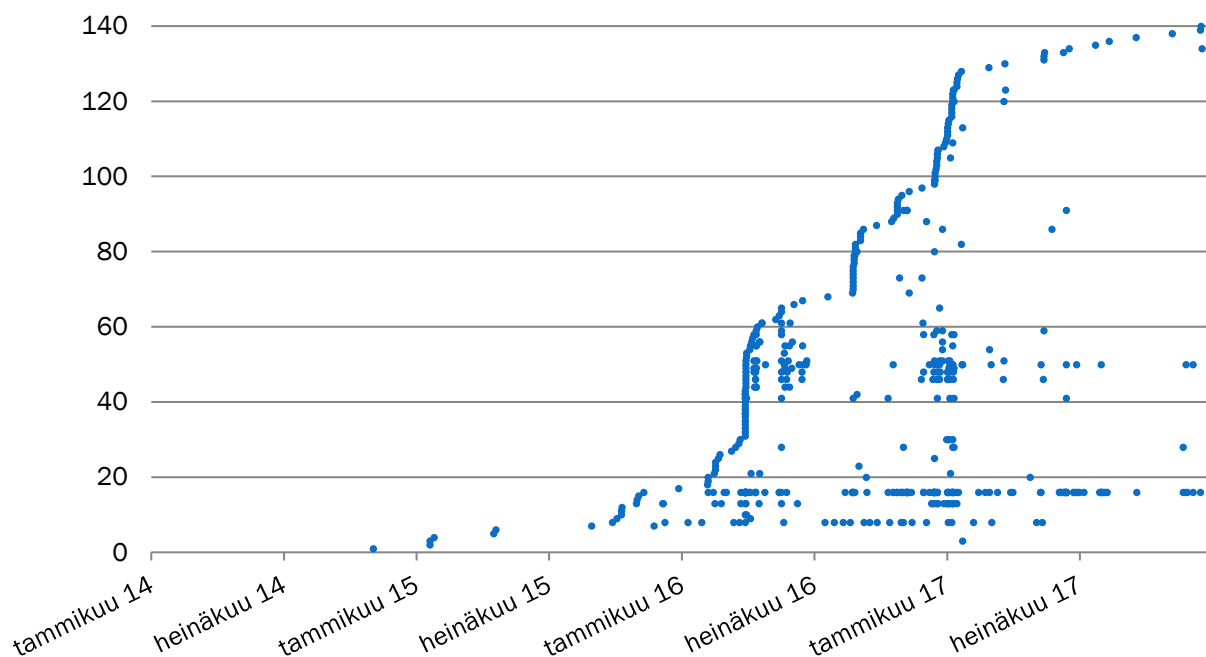
olevissa kokeiluissa yhtenä keskeisenä päämääränä on köyhyyden vähentäminen (esim. Kanadassa ja Keniassa). Suosituimpien suomalaisten perustuloihteisten tviittien joukosta hashtag #köyhyys löytyy ensimmäisen kerran vasta vuonna 2017. Suomen perustulokokeilun suunnittelussa onkin kiinnitetty huomiota ensisijaisesti työnteon kannustimien parantamiseen.

Tviittausfrekvenssien tarkastelu ei kerro kovinkaan paljoa vielä varsinaisesta keskustelun luonteesta. Esimerkiksi vuositasolla perustulosta tviittanneista noin 60 prosenttia tviittaa vain kerran. Harvoin (2–4 kertaa vuodessa) tviittaneita on kaikista perustulosta tviittanneista noin 30 prosenttia. Viidesti tai useammin vuodessa perustulosta tviittaneita on vain noin 10 prosenttia koko tviittaajajoukosta. Varsinainen jatkuva keskustelu käydään siten oikeastaan vain pienessä osassa sosiaalisen median keskusteluverkosta.

Hashtageja voidaan tarkastella myös suhteessa siihen, miten Twitterin käyttäjät ovat ottaneet niitä käyttöönsä. Kun tarkastellaan hashtagia #perustulokokeilu, havaitaan, että sen käyttö yleistyy vasta vuoden 2015 loppupuolella (kuvio 4). Sitä ennen hashtagia on käytetty vain muutamia kertoja, mikä on ymmärrettävää, sillä kokeilua koskeva keskustelu alkoi kunnolla vasta hallituksen tilattua perustulokokeiluselvityksen Kelan johtamalta tutkijaryhmältä.

Kuvio 4 osoittaa, että hyvin harva käyttäjä on tviittanut useampia kertoja käyttäen ko. hashtagia. Tiettyinä ajanhetkinä hashtagia #perustulokokeilu on käytetty runsaasti, ja tällöin hashtagin piiriin on saapunut runsaasti uusia käyttäjiä. Hashtagin käytön tihentyminen näyttäisi ajoittuvan maaliskuulle 2016, jolloin Kelan tutkimusryhmä julkaisi esiselvityksen perustulokokeilusta. Toinen tihentymä sijoittuu vuoden 2017 alkuun, jolloin perustulokokeilu käynnistyi.

Kuvio 4. Käyttäjät ja heidän suomalaisessa aineistossa hashtagilla #perustulokokeilu kirjoittamansa tviitit aikajärjestyksessä (pystyakselilla 1 = tarkastelujakson 2014–2017 ensimmäinen käyttäjä, 140 = viimeinen uusi käyttäjä vuonna 2017).

Havainnot kertovat Twitter-keskustelujen aaltoilevasta luonteesta. Jokin uutinen tai tapahtuma synnyttää tietyn hashtagin ympärillä keskustelua, joka alkaa äkillisesti, mutta loppuu miltei saman tien. Keskustelun käydessä kuumana ja hashtagin käytön lisääntyessä (trendatessa) yhä useampi liittyy mukaan keskusteluun. Suurin osa käyttäjistä ei kuitenkaan jatka systemaattisesti hashtagin käyttöä. Käyttäjät, jotka ovat tviitanneet hashtagilla #perustulokokeilu useamman kerran koko tarkastelujaksolla, ovatkin pääasiassa organisaatioita tai henkilöitä, jotka ovat olleet tehtävänsä puolesta osallisia Suomen perustulokokeilun tai sen viestinnän suunnittelussa ja toteutuksessa.¹⁶

4 KESKUSTELUN HUIPPUKOHDAT

Kun perinteisen ja sosiaalisen median perustulo-osumat asetetaan rinnakkain (kuvio 2), havaitaan julkaisu- ja keskusteluaktiivisuuden noudattavan samaa rytmiä. Sama havainto tehdään viikoittaisesta frekvenssitarkastelusta. Sosiaalisen median keskusteludynamiikka noudattaa siis pitkälti perinteisen median uutisointia, mutta syys-seuraussuhteet keskustelun kehityksessä ovat moninaiset.

Tyypillisesti jokin tapahtuma synnyttää samaan aikaan suuren määrän perustulojuttuja ja sosiaalisen median keskusteluita. Hyvä esimerkki tällaisesta ilmiöstä on perustulokokeilun esiselvityksen¹⁷ julkaisemisesta syntynyt keskustelupiikki maaliskuussa 2016. Uutismediat olivat paikalla seuraamassa ja raportoimassa, kun esiselvitys luovutettiin silloiselle sosiaali- ja terveysministerille Hanna Mäntylälle. Samaa aikaa keskustelu sosiaalisessa mediassa kävi kiihkeänä. Vastaavanlainen tapahtumasta aiheutuva keskusteluhuippu perinteisessä ja sosiaalisessa mediassa havaitaan perustulokokeilun käynnistymishetkellä tammikuussa 2017. Useat uutismediat kirjoittivat aiheesta ja haastattelivat perustulokokeiluun valittuja henkilöitä.

Joissain tapauksissa sosiaalisen median keskustelujen käynnistäjänä on perinteisen median tapahtumista riippumattomat uutissisällöt. Aiemmin mainitut Yleisradion ajankohtaisohjelmat, jotka tosin ajoittuivat kevään 2015 parlamenttivaalien tuntumaan, aiheuttivat keskustelupiikkejä sosiaalisessa mediassa.

Perustuloaineistosta löytyy sosiaalisen median keskustelupiikkejä, joiden syntyyn perinteisellä medialla ei ole välitöntä kytköstä. Vuoden 2016 helmikuussa järjestettiin perustuloaiheinen keskustelutilaisuus, joka keräsi aiheesta kiinnostunutta yleisöä Helsingin yliopiston kirjaston kahvilaan. Osa paneelin seuraajista jakoi kuvia ja kommentteja tapahtumasta. Toinen Twitter-keskustelua kiihdyttänyt tapahtuma oli Sitran järjestämä Perustulohack maaliskuussa 2016. Tapahtuma kokosi yhteen tutkijoita, koodareita ja yhteiskunnallisia aktiiveja kehittämään ehdotuksia ja työkaluja perustulokeskusteluun ja perustulokokeilun valmisteluun¹⁸. Tapahtumalle oli luotu oma hashtag, jota osallistujat aktiivisesti käyttivät tapahtumasta kertomiseen ja

¹⁶ Edellä sanotun perusteella #perustulokokeilu-hashtagia voisi kuvata yksittäistä hanketta koskevaksi tiedotusareenaksi. Perustuloa koskevaa sisällöllistä keskustelua käydään enemmän hashtagilla #perustulo. Keskusteludynamiikka on kuitenkin myös #perustulo-hashtagilla samanlaista, pyrsikähtelevää ja lyhytaikaista.

¹⁷ Esiraportti: Kangas ja Pulkka 2016. Toisaalta tutkijaryhmän loppuraportti (Kangas ym. 2016) ei aiheuttanut enää vastaavaa keskustelupiikkiä mediassa.

¹⁸ Perustulohack. 32-tuntinen sukellus perustuloon. 4.3.–5.3.2016. Ks. <http://perustulohack.fi/>.

siellä syntyneiden ajatuksien ja ideoiden jakamiseen. Näiden tapahtumien yhteydessä sosiaalisen median keskustelupiikki syntyi ilman vastaavaa uutisointipiikkiä perinteisessä mediassa. Keskustelupiikit ovat esimerkkejä live-tviittaamisesta eli reaaliaikaisesta tviittaamisesta tiettyyn tapahtumaan liittyen tapahtuman omalla hashtagilla¹⁹.

Perinteinen ja sosiaalinen media näyttäisivät noudattavan pääasiassa keskenään samanlaista logiikkaa keskusteludynamiikan osalta. Varsinaisten uutisointia ja keskustelua synnyttävien tekijöiden ja toisaalta perinteisen ja sosiaalisen median keskinäisten vaikutussuhteiden ymmärtämiseksi täytyy kuitenkin analysoida perustulojuttujen ja tviittien sisältöjä ja niiden tapahtumakontekstia.

4.1 Twitter-keskustelut²⁰

Kun kevään 2015 eduskuntavaalien alla käytiin Twitterissä keskustelua perustulosta, liittyi keskustelu vahvasti perustulon kannatukseen kansalaisten keskuudessa. Twitterissä jaettiin (Ajatuspaja e2:n) tutkimustulosta, jonka mukaan 79 prosenttia suomalaisista kannattaa perustuloa. Tutkimustulosta ei Twitterissä analysoitu kovinkaan syvällisesti, mutta sitä käytettiin perusteluna perustulon käyttönotolle.

Vuonna 2016 Twitter-keskusteluiden huippukohdissa ja etenkin Kelan esiselvityksen julkaisun yhteydessä toistuva teema oli odotettavasti perustulokokeilu ja sen toteutustapa. Perustulokokeilua kritisoitiin siitä, että verotuksen muutoksia ei sisällytetty kokeiltavaan malliin. Kokeilu sai myös kritiikkiä siitä, että siihen valittiin pääasiassa työttömiä työnhakijoita. Toisaalta kokeilun käynnistyttyä vuoden 2017 alussa kokeilua myös kiiteltiin ja keuhuttiin. Myönteisesti äänessä olivat pääasiassa poliitikot ja etenkin keskustan edustajat, jotka esittelivät perustulokokeilua omana hankkeenaan. Kokeilun käynnistyminen tarjosi erinomaisen tilaisuuden edistää hallitusvastuussa olevien puolueiden imagoa.

Vuoden 2017 Twitter-keskustelujen huipuissa näkyvät muiden tahojen ehdottamien perustulomallien ja perustuloa koskevien kyselyiden sekä julkisesti esitettyjen mielipiteiden aikaansaamat keskustelut. Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) ehdottama perusturvamalli, joka olisi tarveharkintainen, osin vastikkeellinen ja kotitalouskohtainen, kiihdytti keskustelua, kuten myös Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) teettämä kysely perustulon kannatuksesta. EVA:n kyselyn tuloksia tulkittiin keskustelussa hieman toisistaan poikkeavista tulokulmista. Siinä missä yhdessä esimerkkitviitissä kerrotaan 39 prosentin suomalaisista torppaavan suuren ja vastikkeettoman perustulon, toisessa kiinnitetään huomiota siihen, että alle 55-vuotiaiden keskuudessa perustulo nauttii suurta kannatusta. Samaa kyselytutkimustulosta analysoitiin vastakkaisista näkökulmista etsien retorista tukea omalle ajattelulle.

¹⁹ On syytä huomata, että tässä ilmiössä hashtagin käytöllä on sisällöllisen assosioinnin lisäksi myös toisenlainen, ehkä vielä keskeisempi funktio: julkisuuden tuominen tapahtumalle tai itselle ja omille ajatuksille (vrt. edellisen luvun hashtag-analyysi).

²⁰ Twitter-keskustelujen tarkastelemista varten valitsimme kultakin vuodelta (2015–2017) kolme keskustelun huippua. Otimme lähempään tarkasteluun ne huipuissa esiintyneet tviitit, joihin oli kommentoitu Twitterin vastaustoiminnolla (reply). Toisin sanoen rajasimme pois tviitit, joista toiset käyttäjät olivat vain tykänneet (like) tai joita he olivat tviitanneet uudelleen (retweet). Näin pyrimme rajaamaan tarkastelun tviitteihin, jotka herättivät ajatuksia tai kommentteja pelkän huomion sijaan.

Myös valtiovarainministeriön kansliapäällikön Martti Hetemäen blogikirjoitus, jossa hän totesi perustulon heikentävän työllisyyttä, sai merkittävästi huomiota Twitterissä. Hetemäen blogitekstiä jaettiin pääasiassa kommentteilla, jotka osoittavat jakajien tukevan Hetemäen ajattelua (ks. lisää seuraavassa luvussa).

Yhdistäviä teemoja Twitter-keskusteluissa olivat kysymykset perustulon rahoitustavasta ja siitä, kannustaako perustulo työntekoon ja yrittämiseen. Työllisyysvaikutusten osalta pohdittiin, lisääntyisikö matalapalkkainen työ perustulon myötä. Taulukossa 3 on esitetty tarkastellut Twitter-keskustelun huippuhetket, keskusteluteemoja ja keskusteluihin liittyviä tapahtumia.

Taulukko 3. Perustulokeskustelujen huippukohdat ja teemoja Twitterissä (suomalainen aineisto) sekä keskusteluun liittyviä tapahtumia vuosina 2015–2017.

Vuosi	Viikko	Teemoja	Tapahtumia
2015	3	Perustulon kannatus, perustulon saajat	
	15	Puolueiden esittämät mallit, perustulon kannustinvaikutukset, perustulon rahoitus	Eduskuntavaalit, puolueiden vaalikampanjat
	41	Ammattiliittojen kanta perustuloon, kokeilun toteutus	Yleisradion A-studio perustulosta
2016	10	Eri perustulomallit ja niiden työllisyys- sekä kannustinvaikutukset	Yleisradion A-studio perustulosta
	13	Perustulokokeilun kohdejoukko, perustulon kannustinvaikutukset, perustulon toteuttamisen kustannukset	Esiselvitysraportin julkistus
	34	Suunniteltu perustulokokeilu (toteutus, kohdejoukko ja perustulon taso)	Lakiesitys kokeilusta lausuntokierrokselle
2017	2	Perustulokokeilun käynnistyminen (kokeilua kannatetaan, kokeilumallia kritisoidaan), kustannus-kannustus-etuustaso-problematiikka	Perustulokokeilun käynnistyminen
	23	EK:n malli eli asumistuen ja toimeentulotuen yhdistäminen perustulon kaltaiseksi etuudeksi	EK:n esitys sosiaaliturvajärjestelmän uudistamisesta
	29–31	Perustulon käytännön toteutus, perustulon kannatus, vastikkeettomuus, perustulon kannustinvaikutukset, perustulon rahoitus	VM:n kansliapäällikön Martti Hetemäen perustuloa kritisoiva blogikirjoitus, EVA:n teettämä kysely perustulon kannatuksesta

Aineiston perusteella aktiivisimpia ja toisaalta myös eniten kommentteja saavia perustulokeskustelijoita Twitterissä olivat perustuloa kannattavat poliitikot sekä yleisesti talous- ja sosiaalipolitiikan asiantuntijat (pääasiassa miehiä). Samat henkilöt esiintyivät ja kirjoittivat aiheesta myös perinteisessä mediassa. Tämä on linjassa aiempien tutkimusten kanssa, joissa Twitterin on todettu olevan ”eliitin” media ja Twitter-vaikuttajien pitkälti samoja tahoja kuin vaikuttajat Twitterin ulkopuolellakin (esim. Vainikka ja Huhtamäki 2015).

On odotettavaa, että kussakin mediassa keskustelijat ja heidän intressinsä pitkälti määrittävät keskustelun sisältöä. Talouspolitiikan kommentaattoreita askarruttivat perustulossa järjestelmän kustannukset ja työllisyysvaikutukset. Talousasiantuntijat olivat keskeisiä perustulon kommentoijia Twitterissä, ja myös Twitter-keskustelut yleisesti pyörivät edellä mainittujen teemojen ympärillä.

4.2 Jaetuimmat perustulojutut

Perinteisen median ja ei-journalististen toimijoiden julkaisemat jutut leviävät nykyään tehokkaasti eri sosiaalisten medioiden kautta, osin siten, että mediatalot ja muut toimijat jakavat niitä omissa kanavissaan, osin niin, että käyttäjät jakavat lukemiaan juttuja omissa profiileissaan. URL-linkkitiedon perusteella yhdistetty perustulojuttujen ja tviittien aineisto mahdollisti Twitterissä jaettujen juttujen systemaattisen poimimisen tarkempaa sisällönanalyysiä varten. Yhdistelmäaineistossamme noin joka viidettä perustulojuttua oli jaettu eteenpäin. Tarkastelu rajautuu juttuihin, joita oli jaettu Twitterissä eniten perustuloiheisilla tviiteillä²¹. Taulukossa 4 on esitetty keskeisiä teemoja jutuista, joihin myös seuraavan luvun kehysanalyysi perustuu.

Taulukko 4. Keskeisiä teemoja jaetuimissa perustulojutuissa (suomalainen aineisto) vuosina 2015–2017.

Vuosi	Teemoja
2015	Perustulon kannatus, perustuloa puoltavat argumentit, perustulo ratkaisuna tulevaisuuden työelämän ongelmiin
2016	Suunniteltu perustulokokeilu (erit. perustulon taso), muut sosiaaliturvan uudistamishankkeet
2017	Perustulokokeilun osallistujat (heidän näkemyksensä ja kokemuksensa perustulosta), perustulon vaikutukset, perustulon kannatus, muiden maiden kokeilut

4.3 Perustulokeskustelun kehukset

Kun perustulokokeilusta käytiin vasta alustavaa poliittista keskustelua, perustuloa käsittelevät jutut lähestyivät aihetta tulevaisuusorientoituneesti. Perustulon toteutumista pidettiin välttämättömänä ratkaisuna ongelmiin, joiden katsottiin seuraavan tulevaisuuden työelämän muutoksista. Ongelmina pidettiin erityisesti silpputöiden ja yrittäjämäisen työskentelyn lisääntymistä sekä palkkatöiden yleistä vähenemistä digitalisaation seurauksena. Jaetuimissa jutuissa haluttiin herätellä päättäjiä ja ammattiliittoja ymmärtämään, että perustulo on tulevaisuutta ja se olisi parempi ottaa omalle agendalle mahdollisimman pian. [1, 2]²²

Perustulo kytkeytyy erottamattomasti työn kannustimista käytyyn keskusteluun. Jaetuimissa jutuissa esitettyjen näkemysten mukaan perustulo joko helpottaisi tai syventäisi kannustinloukkuongelmaa. Perustulokokeilun suunnittelun alkuvaiheilla perustulon kerrottiin (esim. Kelan silloinen pääjohtaja Liisa Hyssälä) tekevän työn vastaanottamisesta joka tilanteessa kannattavaa ja mahdollistavan miljoonien eurojen säästöt julkiseen talouteen. Toisaalta kansliapäällikkö Hetemäki uumoili blogikirjoituksessaan, että perustulon seurauksena työtä ei enää otettaisi vastaan, vaikka sitä olisi tarjolla. Hetemäen mukaan seurauksena olisi nykyjärjestelmää korkeampi työttömyysaste ja julkisen talouden heikentynyt tila. [3, 4, 5, 6]

Perustulosta kirjoitettiin myös osana laajempaa sosiaaliturvan uudistusta. Jutuissa pohdittiin, millä tavalla perustulo on yhteneväinen tai eroaa muista suunnitteilla olevista sosiaaliturvan

²¹ Valitsimme tarkempaa tarkastelua varten yhdistetystä aineistostamme 14 Twitterissä eniten jaettua juttua. Jutut jakautuivat kolmelle tarkasteluvuodelle (6 juttua vuonna 2015, 3 juttua vuonna 2016 ja 5 juttua vuonna 2017). Jaetuimmat jutut olivat pääasiassa uutisjuttuja, mutta joukossa oli myös kaksi kolumnia, yksi mielipidekirjoitus, yksi blogikirjoitus ja yksi tiedote. Juttuja oli julkaistu eniten Helsingin Sanomissa (4 juttua) ja Ylen verkkosivuilla (3 juttua). Taloussanomissa, Talouselämässä, Ilta-Sanomissa, Kalevassa, Seurassa, valtioneuvoston kanslian verkkosivuilla ja valtiovarainministeriön verkkosivuilla julkaistuista jutuista tarkasteluun valikoitui kustakin yksi juttu.

²² Lista numeroiduista näyteartikkeleista on lähdeluettelon lopussa.

uudistuksista, kuten osallistavasta sosiaaliturvasta tai nk. aktiivimallista (joka mainitaan Hete-mäen blogitekstissä, mutta joka ei vielä tuolloin ollut laajemman julkisen keskustelun koh-teena). Toisaalta keskusteluissa kysyttiin perustulon suhteesta ja vaikutuksista muihin etuuk-siin, kuten työttömyystukeen tai opintotukeen: korvaisiko perustulo kaikki olemassa olevat so-siaalietyudet vai osan niistä? [7, 8, 9]

Jaetuimmissa jutuissa perustulosta kirjoitettiin ennen kaikkea suhteessa työhön ja sosiaalitur-van uudistamiseen. Perustuloa puoltavassa mielipidekirjoituksessa kirjoittaja huomautti kui-tenkin, että sen lisäksi, että perustulo kannustaisi työttömiä ottamaan vastaan työtä, se paran-taisi myös heidän elämälaatuun ja lisäisi koko kansakunnan yleistä tyytyväisyyttä. [10]

Perustulon vaikutusta hyvinvointiin ja sen tuomaa vapautta korosti myös perustulokokeiluun valittu henkilö, jota oli haastateltu heti kokeilun käynnistyttyä. Hän kuvaili perustulon antavan uuden mahdollisuuden ja ”vapauttavan hänet orjamarkkinoilta”. Toisaalta näissä esimerkeissä hyvinvoinnin nähtiin syntyvän osittain työllistymisen tai oman yritystoiminnan perustamisen kautta. Hyvinvointia lisäävä tekijä oli myös taloudellisen epävarmuuden väheneminen ja työt-tömyydestä johtuvan häpeän poistuminen. Muissa kirjoituksissa perustulon vaikutukset ylei-seen hyvinvointiin eivät juurikaan korostuneet. [11]

Toinen perustulokokeiluun valittu henkilö kertoi haastattelussa, että hänelle perustulokokeilu oli aiheuttanut epävarmuutta ja hämmennystä sekä tarvetta lisäselvittelyille. Hän ei nähnyt pe-rustulon lisäävän hänen hyvinvointiaan tai mahdollisuuksiaan työllistyä. [12]

Jaetuimpien juttujen tarkastelun perusteella köyhyysteema nousi näkyvästi esiin kesäkuussa 2017, kun teollisuusmaiden talousjärjestö OECD julkaisi perustuloa koskevan tutkimusrapor-tin, jossa oli vertailtu perustulon vaikutuksia neljässä eri maassa. Yhtenä vertailumaana oli Suomi, jossa perustulon katsottiin lisäävän köyhyyttä. Perustulon mahdollisuuksista köyhyy-den torjumisessa sivuttiin myös jutussa, joka käsitteli muiden maiden perustulokokeiluja. Esi-merkiksi Kenian kokeilun pääasiallinen tavoite on köyhyyden lievittäminen. Juttu kertoi myös Hollannissa ja Kaliforniassa suunnitteilla olevista kokeiluista, mutta Suomen kokeilua ei tässä jutussa mainittu. [8, 13,14]

Jaetuimpien juttujen yhteydessä oli mahdollista tarkastella myös sitä, millaisin kommentein tai saatesanoin Twitterin käyttäjät juttuja jakoivat eli miten he suhtautuivat jakamiinsa sisältöihin ja millaisia tulkintoja he näistä sisällöistä tekivät. Aineiston perusteella tviittaajat eivät kuiten-kaan juuri kommentoineet jaettujen juttujen sisältöä, vaan jakoivat linkin ainoastaan jutun ot-sikolla täydennettynä.

Jaetuimpien juttujen joukossa oli vain muutamia tapauksia, jotka kirvoittivat myös käyttäjien omia kommentteja. Näitä olivat perustulokokeilun osallistujia koskevat jutut, joissa osallistujat kertoivat ensitunnelmiaan kokeilusta. Vaikka kokeilu oli vasta käynnistynyt eikä perustulon to-siasiallista vaikutuksia heidän elämäänsä voitu vielä arvioida, olivat henkilöjutuissa esiintyvät osallistujat jo muodostaneet kantansa perustuloon ja ennustivat sen vaikutuksia elämäänsä. Aineiston perusteella näiden juttujen synnyttämät kommentit olivat pääasiassa henkilöiden ra-porttoimia kokemuksia toistavia.

Yhteenvedona keskustelu perustulosta liittyi lähes kautta linjan vaikutuksiin, joita sen käyttöönotolla olisi työllisyyteen. Tähän lienee vaikuttanut olennaisesti kokeilun julkilausuttu pää-tavoite: hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti perustulokokeilun tavoitteena on selvittää, miten sosiaaliturvaa voitaisiin kehittää niin, että työn vastaanottaminen olisi aina kannattavaa. Myös kansainvälisessä keskustelussa perustuloa tarkasteltiin usein työllisyyden näkökulmasta. Perustuloa pidettiin kuitenkin Suomen keskustelusta poiketen ratkaisuna oletettuun työpaik-kojen radikaaliin vähentymiseen robotisaation ja automaation myötä, ei niinkään nykyjärjes-telmän kannustinongelmiin.

5 PÄÄTELMÄT

Tässä työpaperissa esitellyllä media-analyysillä olemme kartoittaneet perustulosta ja perustu-lokokeilusta käytävää julkista keskustelua Suomessa ja kansainvälisesti ennen alkanutta perustu-lokokeilua ja sen ensimmäisen toimeenpanovuoden aikana 2017. Julkisen keskustelun yleis-kuvaus on keskittynyt kolmeen keskeiseen teemaan: intensiteettiin, sisältöihin ja keskustelijoi-hin. Näkökulmamme on viestinnällinen, eli tarkastelemme ennen kaikkea sitä, mitä mediassa tapahtuu, mistä siellä kirjoitetaan ja minkälaista on perustuloa käsittelevän julkisen keskuste-lun dynamiikka.

Keskustelun intensiteetti. Sekä Suomessa että kansainvälisesti keskustelu perustulosta voi-mistui määrällisesti samaan aikaan, kun ryhdyttiin keskustelemaan ja suunnittelemaan vaiku-tusten arviointiin tähtääviä perustulokokeiluja (erityisesti Suomessa, Kanadassa ja Hollan-nissa). Keskustelun taso on myös jatkunut korkeana koko Suomen kokeilun ajan. Näyttäisikin siltä, että kokeilut ovat tehokas tapa pitää tietty poliittinen teema jatkuvasti julkisen keskuste-lun areenalla.

Suomessa keskustelun intensiteetti vaihteli kuitenkin voimakkaasti jopa viikoittain. Tämä joh-tui siitä, että perustuloaiheet saivat huomiota lähinnä perinteisen median toimintalogiikan mu-kaan. Perustulojuttujen määrä lisääntyi poliittisten päätösten, perustuloaiheisten tapahtumien, kuten kokeilun alkamisen ja viranomaisten ulostulojen yhteydessä, mutta vain lyhytaikaisesti. Sosiaalisessa mediassa käyty keskustelu seurasi ajallisesti perinteisen median uutisointia. Toi-saalta perinteiset mediat synnyttivät myös politiikkaprosesseista riippumattomia keskustelu-piikkejä esimerkiksi television ajankohtaisohjelmien (*dual-screening*) yhteydessä.

Keskustelun sisältö. Perustuloa koskevan julkisen keskustelun sisältö kehittyi aineiston pe-rusteella niin ikään kokeilun toteutumiseen liittyvien vaiheiden, kuten vaalien, hallitusneuvot-telujen, selvityskilpailun tulosten ja myöhemmin selvitysraportin julkistamisen sekä kokeilun aloituksen tahdissa. Poliittisen päätöksenteon vaiheet ja julkishallinnon toiminta ovat sosiaali-sen median aikakaudellakin keskeisiä mediakeskustelujen sisältöön ja dynamiikkaan vaikutta-via tekijöitä.

Perustulokokeilun myötä argumentointi perustulosta muuttui aikaisempaa konkreettisem-maksi ja myös enemmän yksilölliseen kokemukseen tai esimerkkeihin perustuvaksi. Toisaalta

samaan aikaan perustulo muodostui julkisen keskustelun yleisratkaisuksi mitä moninaisimpiin sosiaalisiin ongelmiin. Erityisesti vaikuttajat ja päättäjät puhuivat perustulosta usein vain toteamalla ohimennen kannattavansa asiaa sen enempää näkemyksiään avaamatta.

Perustulokeskustelu sulautui osaksi laajempaa keskustelua, jota käytiin sosiaaliturvan uudistamisesta ja toisaalta sen vastikkeellisuudesta. Perustulokokeilun rinnalla valmisteltu hanke osallistumistulosta, jonka perusajatuksena on, että työttömän täytyy hyväksyä työ- tai muita osallistumisvelvoitteita sosiaaliturvaa vastaan (katso lisää Hiilamo ym. 2017), esiintyi tarkasteluissamme usein perustulon vastinparina. Perustulo tarjosi siis julkiseen keskusteluun osallistuville konkreettisen käsitteellisen vertailukohdan, kun he arvioivat nykyjärjestelmän puutteita tai vaihtoehtoisten sosiaaliturvan uudistamismallien hyvyttä (vastaavan havainnon kansainvälisestä keskustelusta ovat tehneet mm. De Wispelaere ja Stirton 2018).²³

Julkinen keskustelu perustulosta keskittyi Suomessa ennen kaikkea reformin työllisyysvaikutuksiin. Kiistaa käytiin tyypillisesti siitä, kannustaako perustulo työn vastaanottamiseen ja yrittämiseen vai ei. Toisaalta kansainvälisessä keskustelussa esiintyvät muut teemat, kuten köyhyys tai työelämän ja työllisyyden laajamittainen muutos automaation kehityksen myötä, saivat suuremman roolin tarkastelujakson loppupuolella.

Keskustelijat. Tarkastellun media-aineiston perusteella perustulokokeilun alkaminen vuonna 2017 toi keskusteluun mukaan enemmän tavallisia kansalaisia asiantuntijoiden ja päättäjien lisäksi. Kansalaisten esittämät kommentit ja heidän omat henkilötarinansa olivat selvästi uudentyyppistä sisältöä perustuloa koskevassa julkisessa keskustelussa. Erityisesti uutta sisältöä olivat perustuloa saavien mielipiteet ja näkemykset perustulon mahdollisista vaikutuksista. Aineiston perusteella henkilökohtaisiin kokemuksiin oli myös muiden kansalaisten helpompi tarttua. Onkin mahdollista, että juuri niiden perusteella moni myös muodosti käsityksensä perustulosta.

Toisaalta sosiaalisessa mediassa suuri yleisö oli pääasiassa ns. yhden tviitin keskustelijoita, ja säännölliset keskustelijat edustivat pientä asiantuntija- ja aktivistijoukkoa. Twitter-keskustelua kävivät ennen kaikkea asiantuntijat, poliitikot ja toimittajat, jotka muodostavat suomalaisessa Twitterissä muutenkin aktiivisimpien keskustelijoiden piirin.

Aineiston perusteella perustulokokeilu aktivoi myös eri organisaatioita. Useat yhteiskunnalliset organisaatiot, kuten Elinkeinoelämän valtuuskunta (EVA) tai Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), julkaisivat kokeilun valmistelun ja ensimmäisen toteutusvuoden aikana omia selvityksiään ja vaihtoehtoisia perustulomallejaan, mikä selvästi lisäsi perustulokeskustelun organisatorista kirjoa ja näkökulmia. Uusien keskustelupiikkien alullepanijoina näillä ei-journalistisilla toimijoilla näyttäisi olevan keskeinen rooli. Tämä havainto haastaa perinteisen median valtaa korostavaa portinvartijateoriaa.

²³ Myös vuoden 2018 alussa voimaan astunut työttömyysturvan aktiivimalli synnytti jo syksyllä 2017 keskustelua siitä, minkälaista vastikkeellisuutta etuudensaajilta voidaan vaatia. Myös tässä keskustelussa perustulon ideaa käytettiin kritisoidun mallin vastinparina. Perustulon kannattajien mukaan perustulo kannustaa ihmisiä työmarkkinoille ja yrittämiseen, kun taas aktiivimalli nähtiin ennen kaikkea ihmisiä rankaisevana mallina. Mielenkiintoista on, että tällaisessa retoriikassa argumentointi politiikkavaihtoehtojen puolesta ja vastaan näyttäisi perustuvan siihen, minkälaisina politiikkavaihtoehdot käsitteellistetään, sen sijaan että vedottaisiin politiikkojen tosiasiallisiin seurauksiin.

Lopuksi. Olemme tässä raportissa kartoittaneet suomalaisen perustulokeskustelun sisältöä ja dynamiikkaa yleisellä tasolla ennen vuonna 2017 aloitettua perustulokokeilua ja kokeilun ensimmäisen vuoden aikana. Mielenkiintoisimmat hetket perustuloa koskevassa julkisessa keskustelussa ovat kuitenkin vielä edessä, kun kokeilun tuloksia ryhdytään raportoimaan julkisuuteen. Kokeilujen hyödyllisyyden näkökulmasta mielenkiintoista on, minkälaisia julkisia johtopäätöksiä kokeilun tuloksista lopulta tehdään.

Aikaisemmista yhteiskuntakokeiluista, erityisesti pohjoisamerikkalaisista negatiivisen tuloveron kokeiluista 1960-, 70- ja 80-luvuilla, saatujen kokemusten perusteella tiedämme, että kokeilujen tuottaman tutkimustiedon kulkeutuminen osaksi päätöksentekoa ja sen oikeasuhtainen tulkitseminen julkisuudessa ei ole mitenkään itsestään selvää (Widerqvist 2013). Koska suomalaisen julkisen keskustelun sisältö näyttäisi koskevan samoja kysymyksiä, joihin perustulokokeilulla haetaan vastauksia, myös kokeilun tulosten tasapainoiselle julkiselle käsittelylle ja tulkinnalle on tarjolla verrattain hyvät edellytykset. Aika näyttää, missä määrin perustuloa tai uusia kokeiluja koskevat jatkopäätökset tehdään kokeilun tulosten ja toisaalta kokeilun tuloksista riippumattomien mielikuvien perusteella.

LÄHTEET

Altheide D L, Snow R P. Media logic (2. painos). Beverly Hills, CA: Sage, 1979.

Chadwick A. The hybrid media system. Politics and power. Oxford, NY: Oxford University Press, 2013.

Dijck J van. Understanding social media logic. Media and Communication 2013; 1 (1): 2–14.

Hiilamo H, Komp K, Moisio P ym. Neljä osallistavan sosiaaliturvan mallia. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 18, 2017.

Ilkkala M. Perustulokeskustelu Suomessa. Julkaisussa: Hintikka-Varis, S, toim. Sisällä vai ulkona. Kohti perustuloa? Helsinki: Kansallinen sivistysliitto, 2007: 9–71.

Isotalus P. Mediapolitiikko. Helsinki: Gaudeamus, 2017.

Isotalus P, Jussila J, Matikainen J. Twitter viestintänä ja sosiaalisen median ilmiönä. Julkaisussa: Isotalus P, Jussila J, Matikainen J, toim. Twitter viestintänä. Ilmiöt ja verkostot. Tampere: Vastapaino, 2018: 9–30.

Isotalus P, Paatelainen L. Live-tviittaaminen vaalikeskusteluissa. Miten puolueiden puheenjohtajia arvioidaan? Julkaisussa Isotalus P, Jussila J, Matikainen J, toim. Twitter viestintänä. Ilmiöt ja verkostot. Tampere: Vastapaino, 2018: 90–110.

Jungherr A. The logic of political coverage on Twitter. Temporal dynamics and content. Journal of Communication 2014; 64 (2): 239–259.

Jungherr A. Analyzing political communication with digital trace data. The role of Twitter messages in social science research. New York, NY: Springer, Contributions to Political Science, 2015.

Kangas O, Pulkka V-V, toim. Ideasta kokeiluun. Esiselvitys perustulokokeilun toteuttamisvaihtoehtoista. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 13, 2016.

Kangas O, Honkanen P, Hämäläinen K ym. Ideasta kokeiluihin. Loppuraportti perustulokokeilun toteuttamisvaihtoehtoista. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 63, 2016.

Lahtinen I. Perustulo. Kansalaisen palkka. Helsinki: Hanki ja Jää, 1992.

Marttila M, Laaksonen S-M, Kekkonen A, Tuokko M, Nelimarkka M. Digitaalinen vaalitelta. Twitter politiikan areenana eduskuntavaaleissa 2015. Julkaisussa: Eduskuntavaalitutkimus 2015. Poliittisen osallistumisen eriytyminen. Helsinki: Oikeusministeriö, Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 28, 2016: 117–137.

Matikainen J, Villi M. Uutismedia ja journalistit Twitterissä. Joukkoviestintää vai vuorovaikutusta? Julkaisussa: Isotalus P, Jussila J, Matikainen J, toim. Twitter viestintänä. Ilmiöt ja verkostot. Tampere: Vastapaino, 2018: 193–210.

Mccombs ME. The evolution of agenda-setting research. Twenty-five years in the marketplace of ideas. *Journal of Communication* 1993; 43 (2): 58–67.

Mäkkylä K. Satavuotias näyttäytyy maailmalla toimeliana edelläkävijänä. Helsinki: Kela, Kelan tutkimusblogi, 8.12.2017. Saatavissa: <<http://tutkimusblogi.kela.fi/arkisto/4320>>. Viitattu 13.4.2018.

Perkiö J. Suomalainen perustulokeskustelu ja mallit. Helsinki: Kela, Työpapereita 85, 2016.

Shoemaker P J, Vos T. Gatekeeping theory. New York, NY: Routledge, 2009.

Vainikka E, Huhtamäki J. Tviittien politiikkaa. Poliittisen viestinnän sisäpiirit Twitterissä. *Media & viestintä* 2015; 38 (3): 165–138.

Widerquist K. What (if anything) can we learn from the negative income tax experiments. Julkaisussa: Widerquist K, Vanderborcht Y, Noguera J, De Wispelaere J, toim. Basic income. An anthology of contemporary research. Oxford: Wiley-Blackwell, 2013: 216–229.

De Wispelaere J, Stirton L. When basic income meets professor Pangloss. Ignoring public administration and its perils. *The Political Quarterly* 2017; 88 (2): 298–305.

Näyteartikkelit

[1] Helsingin Sanomat 17.5.2015. Ay-liikkeen pitäisi rummuttaa perustulon puolesta.

[2] Helsingin Sanomat 24.8.2015. Sitran yliasiamies patistaa päättäjiä reagoimaan muuttuvaan työelämään: ”Nyt tarvitaan perustuloa”.

[3] Talouselämä 31.10.2015. Kela haluaa siivota kannustinloukut – Lännen Media: Suunnitelmissa 800 euron perustulo.

[4] Kaleva 31.10.2015. Kelan arvio: Täysi perustulo 800 euroa, osittainen noin 550 euroa – sosiaaliturvaan valmistellaan jättimullistusta.

[5] Helsingin Sanomat 17.1.2016. Perustulon kokeilu alkanee ensi vuonna – onko nyt kaikille luvassa helppoa rahaa?

-
- [6] Valtioneuvoston kanslia 30.3.2016. Ideasta kokeiluun – perustulokokeilun esiselvitys valmistui.
- [7] Taloussanomat 8.7.2016. Perustulo vai pakkotyö? Hallitus ei vieläkään osaa päättää.
- [8] Valtiovarainministeriö 18.7.2017. Perustulo, köyhyys ja tekoäly: osa 1.
- [9] Seura 2.11.2015. Kela kaavailee lukukausimaksuja suomalaisillekin opiskelijoille.
- [10] Helsingin sanomat 16.9.2015. En hae työtä enkä ota tarjottua työtä vastaan – minut ja kaltaiseni pelastaisi perustulo.
- [11] YLE 9.1.2017. Perustulokokeiluun valittu: ”Vapaudun orjamarkkinoilta ja saan kansalaisuuden takaisin”.
- [12] Ilta-Sanomat 10.1.2017. Arto, 35, joutui väkisin mukaan perustulokokeiluun: ”Älyttömän huonot tunnelmat”.
- [13] YLE 16.6.2017. Perustulo voisi lisätä köyhyyttä Suomessa, väittää OECD.
- [14] YLE 4.3.2017. Perustulo etenee maailmalla – kolme kokeilua Piilaaksosta, Hollannista ja Keniasta.

LIITETAULUKOT

Liitteiden suomenkielinen tviittiaineisto kattaa ajanjakson 1.1.2014–8.11.2017 ja kansavälinen ajanjakson 1.1.2014–31.12.2018.

Liitetaulukko 1. Suosituimmat hashtagit suomalaisen aineiston perustuloiheisissa tviiteissä (asiasana perustulo).

2014	N	2015	N
perustulo	951	perustulo	2 665
a2ilta	48	vaalit2015	282
vihreät	46	yleastudio	178
politiikka	29	vihreät	118
keskusta	23	politiikka	65
kevätsemma	21	kela	62
sosiaaliturva	20	sosiaaliturva	62
martinmallit	16	työ	49
yrittäjyys	15	hallitus	47
makeartspolicy	14	suomiareena	37
vaalienvälissä	13	atalk	36
a2raati	13	hallitusohjelma	35
työ	13	basicincome	33
perustili	13	koulutus	31
sylliittari	10	keskusta	31
talous	10	talous	31
sitra	10	martinmallit	29
kansalaispalkka	8	kansalaispalkka	27
sdp	8	nytjoskoskaan	25
eurovaalit	7	työelämä	25
basicincome	7	työttömyys	25
kesäsemma	6	yrittäjyys	23
docventures	6	koulutuslupaus	22
suomiareena	6	olohuonetentti	22
vasemmisto	6	opintotuki	22
vinoliittari	6	hstv	21
kestävätalous	6	perustulokokeilu	20
robotisaatio	6	ympäristö	19
kokoomus	5	sdp	19
työllisyys	5	finland	18
2016	N	2017	N
perustulo	3 415	perustulo	1 805
perustulokokeilu	301	perustulokokeilu	155
perustulohack	152	sosiaaliturva	110
vihreät	132	basicincome	75
sosiaaliturva	96	yleastudio	54
basicincome	91	työ	42
yleastudio	88	politiikka	42
politiikka	87	vihreät	36

a2ilta	79	kela	27
työ	61	perustili	26
kela	56	työttömyys	25
piraattit	43	köyhyys	25
opintotuki	40	talous	24
talous	38	sote	24
hallitus	32	tekoäly	22
kokeilu	29	ai	21
robotisaatio	28	digitalisaatio	21
kokoomus	26	suomi100	21
yleisturva	23	suomiareena	20
keskusta	23	robotisaatio	16
suomi	22	yrittäjyys	16
kokeilut	22	kokeilu	16
turku	21	ubi	16
finland	20	työelämä	16
opiskelijat	19	yleisturva	15
työttömyys	19	keskusta	15
periscope	18	asumistuki	15
toimeentulotuki	18	työttömyysturva	14
perustili	18	ek	14
sote	18	tulevaisuus	14

Liitetaulukko 2. Suosituimmat hashtagit kansainvälisen aineiston perustuloaiheisissa tiiviteissä (asiasana basic income; N.N = vieraalla merkistöllä toteutettu hashtag).

2014	N	2015	N
basicincome	20 018	basicincome	32 524
2dayssignubi	1 466	cdnpoli	1 579
signbasicincome	1 308	ubi	1 311
ubi	906	bge	747
grundeinkommen	830	poverty	701
cdnpoli	583	worldbasicincome	574
pirateparty	578	bijp	532
poverty	510	finland	516
bge	293	bcpoli	445
big	277	N.N	439
lig	270	ubie	388
ubie	250	bigmixtape	381
livingincome	243	rbe	360
endpoverty	233	canada	341
livingincomeguaranteed	216	obi	339
citizensincome	205	foodsecurity	338
bcpoli	199	rdb	335
reddit	185	mayday	333
inequality	169	income	319
citizensincome2014	133	economy	265
income	133	bitcoin	255

gli	133	grundeinkommen	249
revenudebase	120	news	242
capitalism	118	inequality	234
bitcoin	117	sdoh	230
twitterstrike	116	eatthinkvote	229
basic	116	nabig15	228
biencongress14	112	big	227
bien	107	basic	225
humanrights	105	elxn42	218
2016	N	2017	N
basicincome	67 410	basicincome	78 181
ubi	4 513	ubi	10 094
economics	3 203	economics	4 009
policy	2 847	policy	3 053
icymi	2 462	automation	2 578
cdnpoli	2 291	universalbasicincome	2 205
auspol	1 545	auspol	2 186
bge	1 392	cdnpoli	2 167
poverty	1 392	ai	1 741
automation	1 300	poverty	1 712
worldbasicincome	1 240	income	1 303
ai	1 173	onpoli	1 277
universalbasicincome	1 032	news	1 107
grundeinkommen	903	tech	1 080
onpoli	871	finland	1 053
news	855	worldbasicincome	958
income	811	basic	894
tech	763	bge	827
basic	653	N.N	807
canada	648	grundeinkommen	735
economy	625	blockchain	676
inequality	568	economy	660
jobs	558	jobs	660
finland	554	money	647
futureofwork	543	inequality	635
robots	539	futureofwork	620
Orf	486	robots	614
switzerland	484	business	565
money	453	technology	519
rdb	418	wef17	510

Liitetaulukko 3. Eniten perustulosta kirjoittaneiden medioiden perustuloihaiset julkaisut, verkkojulkaisut ja verkkojulkaisujen tviittaukset suomalaisessa aineistossa (jaettu perustuloihaisilla tviiteillä; lyhennettyjä linkkejä ei ole yhdistetty).

	Julkaisut yhteensä	Verkkojulkaisut	Tviitit verkkojulkaisuista	Tviitit per verkkojulkaisu
Helsingin Sanomat	399	211	157	0,39
Ilkka	288	113	1	0,00
Aamulehti	286	117	36	0,13
Kansan Uutiset	244	157	48	0,20
Turun Sanomat	242	104	16	0,07
Keskisuomalainen	237	105	11	0,05
Kaleva	227	83	21	0,09
Pohjalainen	225	99	1	0,00
YLE Uutiset	216	216	182	0,84
Satakunnan Kansa	202	80	1	0,00
Demokraatti.fi	202	202	10	0,05
Etelä-Suomen Sanomat	201	77	5	0,02
VerkkoUutiset	191	191	49	0,26
Hämeen Sanomat	173	63	0	0,00
Savon Sanomat	170	70	10	0,06
Ilta-Sanomat	161	92	69	0,43
Suomenmaa Online	159	159	16	0,10
Hufvudstadsbladet	157	45	0	0,00
Kainuun Sanomat	141	50	0	0,00
Karjalainen	136	51	4	0,03
Lapin Kansa	136	52	2	0,01
Iltalehti	124	70	16	0,13
Forssan Lehti	121	37	0	0,00
Pohjolan Sanomat	120	40	0	0,00
Kauppalehti.fi	116	116	16	0,14
Maaseudun Tulevaisuus	114	50	5	0,04
Talentum Summa VIP	110	110	2	0,02
Suomenmaa	109	0	0	0,00
Talouselämä	106	104	52	0,49
Uusisuomi.fi	106	106	33	0,31